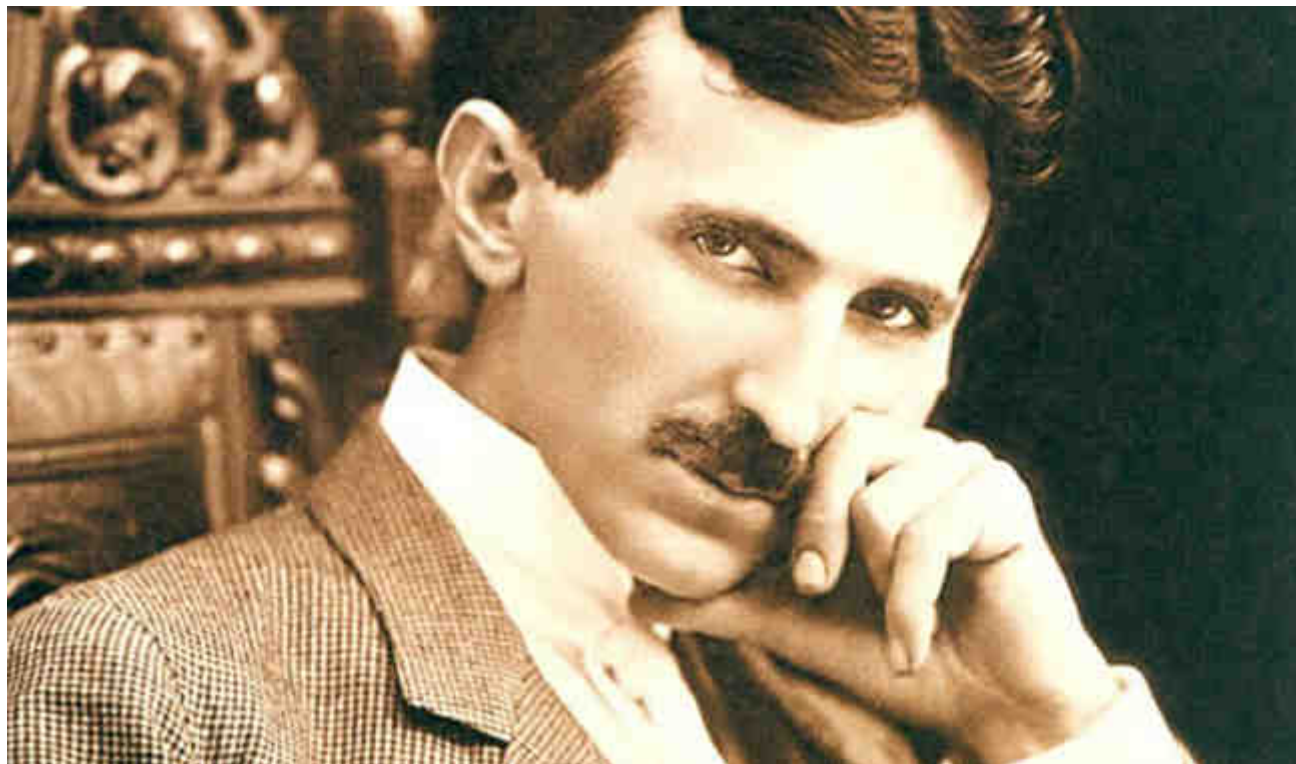

VELIKAN

NACIONALNO BRANDIRANJE Je li Nikola Tesla hrvatski ili srpski velikan? Ili možda - američki?

Od pojedinog velikana najviše ima koristi zemlja koja ga brendira.

Autor: Božo Skoko

Kad govorimo o hrvatskim nacionalnim velikanima, nažalost nemamo konsenzus oko toga koji bi to "sinovi" ove zemlje najbolje prezentirali Hrvatsku u svijetu. Pogledamo li različita istraživanja u proteklih deset godina, onda vidimo različita imena - od Josipa Broza Tita i Franje Tuđmana do Nikole Tesle, Ruđera Boškovića, Marka Marulića, Ivane Brlić Mažuranić, kardinala Alojzija Stepinca, Miroslava Krležu... Međutim, ipak je zanimljivo da se u svim tim istraživanjima, bez obzira na metodologiju i uzorak, Nikola Tesla pojavljuje kao konstanta. Znači oko Tesle postoji priličan konsenzus i on se definitivno ubraja među tri najprepoznatljivija velikana naše države. Međutim, kod Tesle je problem što ga se ne veže dovoljno uz Hrvatsku. Primjerice, Amerikancima je poznato ime Nikola Tesla, ali im je njegovo podrijetlo nepoznanica i treba ga tek otkriti. S druge strane imamo problem i što ga istodobno "svojataju" i Hrvatska i Srbija, pa to u međunarodnoj javnosti stvara zabune.

Činjenica je da Hrvatska pritom ima najviše mogućnosti za "eksploataciju" njegova lika i djela, jer je ipak rođen u Hrvatskoj. Ovdje je njegova obnovljena rodna kuća. Znamo da se uvijek rado vraćao u Hrvatsku. Na koncu, znamo da je Skupštini grada Zagreba ponudio elektrifikaciju hrvatske metropole, prije nego li je ijedan europski grad bio osvjetljen... Doduše, problem je bio u političarima bez vizije, koji su tu velikodušnu gestu uljudno odbili.

A zapravo pitanje - je li Tesla više hrvatski ili srpski velikan postaje bespredmetno, jer iskustva nas uče da od pojedinog velikana najviše ima koristi ona zemlja, koja ga na najbolji način brendira i koja ga u globalnoj javnosti najkreativnije veže uz sebe. U ovom slučaju, to nisu ni Hrvatska, ni Srbija već SAD.

Tako je postao čovjek koji povezuje Hrvatsku, Srbiju i SAD, obogativši sve tri nacije, a opet nitko ga ne može isključivo svojatati, jer je bio kozmopolita. Činjenica je da Hrvatska pritom ima najviše mogućnosti za "eksploataciju" njegova lika i djela, jer je ipak rođen u Hrvatskoj. Ovdje je njegova obnovljena rodna kuća. Znamo da se uvijek rado vraćao u Hrvatsku. Na koncu, znamo da je Skupštini grada Zagreba ponudio elektrifikaciju hrvatske metropole, prije nego li je ijedan europski grad bio osvjetljen...

Doduše, problem je bio u političarima bez vizije, koji su tu velikodušnu gestu uljudno odbili. Prema tome, Hrvatska ima sjajnu priču koju može ispričati svijetu o Nikoli Tesli a time i o sebi. Međutim, po tom pitanju učinjeno je premalo. Pogledajmo što su učinili Nijemci kako bi cijelom svijetu predstavili Goethea ili Austrijanci Mozarta! Naravno da svakom velikanu moramo pristupiti drukčije, ali Tesla kao brend ima sjajnu priču i univerzalnu poruku.

Mistični su njegovi izumi i znanstveni pokušaji, a puno je toga je ostalo nerazjašnjeno i uz njegov privatni život. Sve to čini preduvjete za sjajnu priču, a time i svjetski brend!

Zahvaljujući njegovim nastojanjima i izumima, benefite je osjetio cijeli svijet. S druge strane, on simbolizira san o uspjehu čovjeka iz daleke male zemlje u moćnoj i velikoj Americi. Također je bio žrtva pohlepe, zarade i težnje za slavom svojih suparnika, što ga čini idealistom predanom znanosti i dobrobiti svijeta. Na koncu uz njega kao osobu veže se mističnost. Mistični su njegovi izumi i znanstveni pokušaji, a puno je toga je ostalo nerazjašnjeno i uz njegov privatni život. Sve to čini preduvjete za sjajnu priču, a time i svjetski brend!

Ljudi vole velikane koji pobuđuju emocije i imaju zanimljivu priču. U tim pričama uvijek postoji dobra i loša strana, pojavljuju se dobri i loši dečki. Znamo da je Tesla bio dobar dečko kojeg su drugi zlorabili i otimali mu ideje. Kad bi se ta priča

kvalitetno ispričala - kroz filmove, festivale, proizvode, manifestacije, muzeje, turističke atrakcije... - i kad bi se uz nju jasno pozicionirala Hrvatska, kao zemlja u kojoj je rođen taj genije, ona bi zaintrigirala globalnu javnost i Hrvatsku pozicionirala kao zemlju ideja i inovativnosti, zemlju mudrih, upornih i svestranih ljudi. Ovako, bez jasne vizije i ulaganja, Hrvatska će ostati faktografska činjenica koja se vezuje uz Teslu, a njegov brend dobro će unovčiti netko drugi.

(Tekst je dio predavanja "Nikola Tesla kao hrvatski velikan", održanog večeras u Tehničkom muzeju u Zagrebu)